

Yritystukien tutkimusjaosto
Toimintakertomus vuodelta 2020

1 Yritystukien tutkimusjaoston tehtävä

Valtioneuvoston asetuksen (4/2019) mukaan tutkimusjaosto tuottaa informaatiota yritystukijärjestelmän kehittymisestä sekä edistää vaikuttavuuden arvioinnin laatua ja tutkimuksen hyödyntämistä politiikanteossa ja yhteiskunnallisessa keskustelussa. Tutkimusjaoston tehtävänä on arvioida yritystukijärjestelmää ja erityisesti:

- 1) laatia vuosittain arvio yritystukijärjestelmän kehittymisestä;
- 2) kehittää vaikuttavuuden tutkimusmetodologiaa;
- 3) tehdä riippumattomia arvioita yritystuista.

Tutkimusjaosto voi esittää hankittavaksi tutkimuksia ja selvityksiä tähän tarkoitukseen käytettävissä olevilla määrärahoilla tai muulla rahoituksella tehtävänsä hoitamiseksi. Tutkimusjaosto julkistaa vuosittain arvion yritystukijärjestelmän kehittymisestä.

2 Yritystukien tutkimusjaoston kokoonpano ja kokoukset

Tutkimusjaostoon kuuluvat puheenjohtaja ja neljä muuta jäsentä. Puheenjohtajan ja jäsenten tulee edustaa taloustieteen asiantuntemusta. Tutkimusjaostolla on asioiden valmistelua ja toimeenpanoa varten sihteeri, joka on palvelussuhteessa työ- ja elinkeinoministeriöön. Työ- ja elinkeinoministeriö nimitti tutkimusjaoston sihteeriksi erityisasiantuntija Rasmus Reinikaisen. Vuonna 2020 Reinikaisen sijaisena 16.1. ja 23.1.2020 pidetyissä kokouksissa toimi Erkki Heikkinen.

Toimikaudella 1.4.2019-31.3.2023 tutkimusjaostoon kuuluvat puheenjohtaja Seija Ilmakunnas (Jyväskylän yliopisto) ja neljä muuta jäsentä, jotka ovat prof. Minna Martikainen (Vaasan yliopisto), prof. Mikko Puhakka (Oulun yliopisto), prof. Hannu Salonen (Turun yliopisto) sekä varapuheenjohtaja prof. Rune Stenbacka (Hanken).

Yritystukien tutkimusjaosto kokoontui vuonna 2020 yhteensä kymmenen kertaa.

3 Yritystukien tutkimusjaoston toiminta vuonna 2020

Tutkimusjaosto kokoontui vuonna 2020 ensimmäisen kerran 16.1.2020. Tutkimusjaosto keskusteli ja kävi läpi ensimmäistä vuosiraporttiaan. Tutkimusjaoston ensimmäinen vuosiraportti julkaistiin 3.4.2020. Juuri alkaneen koronapandemian vuoksi ensimmäinen vuosiraportti ei saanut paljon mediahuomiota koronauutisten keskellä. Tutkimusjaoston vuosiraporttia kommentoitiin Kansantaloudellisessa aikakauskirjassa (2/2020) Heli Kosken ja Osmo Soininvaaran toimesta. Ensimmäisen vuosiraportin teemoja olivat yritystuet taloustieteellisessä viitekehityksessä, yritystukien kehitys (tilastokatsaus) vuosina 2012-2019, hallituksen linjaukset yritystukia koskeviksi uudistuksiksi ja kotimainen kirjallisuuskatsaus yritystukien vaikuttavuuden arvioinnista.

Yritystukien tutkimusjaoston puheenjohtaja Seija Ilmakunnas esitteli tutkimusjaoston ensimmäistä vuosiraporttia, tulevaisuuden suunnitelmia ja lentokentätuen vaikuttavuuden arviointisuunnitelman kommentointi -pilottia yritystukineuvottelukunnan 12.11.2020 kokouksessa. Kyseessä oli ensimmäinen kerta, kun tutkimusjaosto kommentoi ministeriön valmistelemaa yritystukien arviointisuunnitelmaa. Liikenne- ja viestintäministeriö piti pilottihanketta hyödyllisenä ja käytännönjärjestelyiltään sujuvana. Lisäksi Seija Ilmakunnas ja Rune Stenbacka (osallistui myös paneelikeskusteluun) esittelivät tutkimusjaoston toimintaa Helsingin nuorkauppakamarin 66 vuotistilaisuudessa 11.12.2020.

Koronapandemian takia jaosto reagoi uuteen yritystukitilanteeseen ja julkaisi väliraportin ”Koronavirusepidemia ja yritystuet: kokonaistaloudellinen näkökulma” 15.12.2020. Väliraportissa pohdittiin koronapandemian vaikutuksia talouteen ja yrityksiin sekä verrattiin koronakriisiä 90-luvun lamaan ja vuoden 2008 finanssikriisiin. Rune Stenbacka esitteli jaoston väliraportin työ- ja elinkeinoministeriön järjestämässä yritystukiwebinaarissa 15.12.2020. Väliraportti herätti kiinnostusta etenkin ministeriöissä.

Tutkimusjaosto käynnisti kesällä 2020 kilpailutuksen tutkimushankkeesta, jossa analysoidaan koronatukien välittömiä vaikutuksia ja kohdentumista. Kyseinen tutkimus on osa työ- ja elinkeinoministeriön koronatukien tarkastus- ja arviointisuunnitelmaa. Tarjouspyyntöön saatiin vain yksi tarjous Aalto-yliopistolta ja se hyväksyttiin jaoston 8.9.2020 pidetyssä kokouksessa. Lokakuun 14. päivä pidetyssä kokouksessa Otto Toivanen ja Aleksei Kutilainen olivat esittelemässä ”Koronapandemian johdosta käyttöön otettujen yritystukien arviointi” –hanketta ja kuulemiseen osallistui myös Pekka Lindroos työ- ja elinkeinoministeriöstä. Lisäksi Toivanen ja Kutilainen väliraportoivat tuloksista jaoston marraskuun ja joulukuun kokouksissa.

Joonas Tuhkuri (MIT) esitteli jaoston 25.11.2020 kokouksessa Etilan ja MIT yhteishanketta ”Teknologiainvestointien vaikutukset yrityksiin ja taitojen kysyntään”, johon tutkimusjaosto päätti osallistua 19 000 euron rahoituksella. Rahoitus käytetään aineistonkehitystyöhön, jolla saadaan aikaan selkeä parannus yritystukien aineistoinfrastruktuuriin. Rahoituspäätöstä ja sopimusta ei kuitenkaan saatu vielä vuonna 2020 allekirjoitettua.

Tutkimusjaoston vuoden 2020 työtä leimasi koronapandemia ja sen aiheuttama uusi yritystukien toimintaympäristö. Jaoston koki tarpeelliseksi reagoida muuttuneeseen tilanteeseen nopeasti ennen normaalia vuosiraporttia kirjoittamallaan väliraportilla.

Yritystukien tutkimusjaoston internetsivut: <https://tem.fi/tutkimusjaosto>.

Asiantuntijakuulemiset:

Valtiovarainministeriön vero-osaston asiantuntijat Reetta Varjonen-Ollus, Jussi Laitila ja Veli Auvinen kertoivat verotuista yritystukien näkökulmasta 23.1.2020.

Aalto-yliopistosta Otto Toivanen ja Aleksei Kutilainen esittelivät ”Koronapandemian johdosta käyttöön otettujen yritystukien arviointi” –hankkeen toteutussuunnitelmaa 14.10.2020 kokouksessa. Esitystä kuuntelemassa oli Pekka Lindroos työ- ja elinkeinoministeriöstä.

Joonas Tuhkuri (MIT) piti rahoitusesityksen tutkimusjaostolle ”Teknologiainvestointien vaikutukset yrityksiin ja taitojen kysyntään” –tutkimushankkeesta 25.11.2020 kokouksessa, jossa yhtenä osana on yritystukiaineiston kehittäminen tekstianalyysin avulla.

Aalto-yliopistosta Otto Toivanen ja Aleksei Kutilainen esittelivät ”Koronapandemian johdosta käyttöön otettujen yritystukien arviointi” –hankkeen alustavia ensimmäisiä tuloksia 25.11.2020 ja 16.12.2020 kokouksissa.

Määrärahan käyttö:

	Määräraha	Siirtynyt	Budjetti
Vuosi 2020	140 000 €	129 393 €	270 000 €
Käytetty:			
Muut menot ja työkorvaukset sivukuluineen			55 797 €
Palkat ja palkkiot			62 799 €
Yhteensä			118 596 €
Jää käyttämättä			210 000 €

Vuodelle 2021 on käytettävissä muihin menoihin 350 000 euroa, joka koostuu vuoden 2021 jakopäätöksestä 140 000 euroa ja vuodelta 2020 siirtyvästä erästä 210 000 euroa.

Hankinnat vuodelta 2020

Aalto-yliopisto: Asiantuntijapalvelun hankinta koronapandemian johdosta käyttöön otettujen yritystuki- arviointiin –tutkimushanke (58 000 euroa / ensimmäinen osa maksetaan vuoden 2020 ja toinen vuoden 2021 määrärahoista).

Sanna Huikari Avustavat analyysitehtävät liittyen yritystuki- tutkimusjaoston väliraporttiin (1000 euroa).

Etlan ja MIT:n tutkimushankkeen ”Teknologiainvestointien vaikutukset yrityksiin ja taitojen kysyntään” rahoittaminen (19 000 euroa / maksetaan vuoden 2021 määrärahoista)

Helsingissä 28.4.2021

Seija Ilmakunnas
puheenjohtaja

Rasmus Reinikainen
asiantuntijasihteeri